

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

HEMŞİRELİK EĞİTİMİNE YENİ BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERİN MESLEK SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER İLE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

EXAMINING THE CORRELATION BETWEEN FACTORS AFFECTING THE CHOICE OF PROFESSION OF FRESHMEN IN NURSING EDUCATION AND THEIR SUBMISSIVE BEHAVIOURS

Arş. Gör. Fahriye PAZARCIKCI¹

Dr. Öğr. Üyesi Belgin DİLMEN²

ÖZ

Bu araştırmanın amacı hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanında, öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışlarının sosyodemografik ve meslek seçimi özelliklerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmanın örneklemini, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin batısındaki bir Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenime başlayan 145 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği (HMSÖ) ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ) kullanılarak toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin HMSÖ "Mesleki Uygunluk" alt boyutu puan ortalaması 68,61±18,35, "Yaşamsal Nedenler" alt boyutu puan ortalaması 53,68±15,08 ve ölçek toplam puan ortalaması 63,34±12,55'tir. BEDÖ puan ortalaması 35,73±7,79'dur. Yapılan korelasyon analizi sonucunda BEDÖ puan ortalamaları ile HMSÖ'nin "Mesleki Uygunluk" alt boyutu ve ölçek toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (p>0,05). Ancak öğrencilerin BEDÖ puan ortalamaları ile HMSÖ'nin "Yaşamsal Nedenler" alt boyutu puan ortalaması arasında pozitif yönlü (Boyun eğicilik arttıkça "Yaşamsal Nedenler" puanı artan) %15,3'lük ilişki, istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte anlamlılığa yakın bulunmuştur (r=0,153; p=0,066). Bu sonuçlar doğrultusunda mesleğin bilinçli tercih edilmesi, sevilmesi ve istenmesi için gerekli adımların atılması, meslek seçimi kararının öğrenci-aile-educator/mentor üçgeni çerçevesinde gerçekleştirilmesi, eğitim kurumlarında öğrencilerde boyun eğiciliği azaltıcı, danışmanlık, liderlik, koordinatör rollerini geliştirici çalışmalara yer verilmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: Boyun Eğici Davranış, Hemşirelik, Meslek Seçimi, Öğrenci.

JEL Sınıflandırma Kodları: I20, I21, I23, I29.

ABSTRACT

The purpose of the study is to examine the correlation between factors affecting the choice of profession of freshmen in nursing education and their submissive behaviours. In addition, an evaluation is made to determine

¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, fahriyepazarcikci@sdu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-3249-299X>

² Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Anestezi Bölümü, bdilmen@mehmetakif.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-1433-949X>

whether factors affecting the choice of profession of the students and their submissive behaviours significantly differentiated according to their sociodemographic and choice of profession characteristics or not. Study sample consists of 145 nursing students who started education in a Faculty of Health Sciences in the west of Turkey during the academic year of 2016-2017. Data is collected using Personal Information Form, Choice of Profession in Nursing Scale (CPNS) and Submissive Behaviours Scale (SBS). The students who participated in the study obtained 68.61 ± 18.35 points from the lower dimension of "Professional Convenience" of the CPNS, 53.68 ± 15.08 points from the lower dimension of "Vital Reasons" and 63.34 ± 12.55 points from the total scale. Average SBS score is 35.73 ± 7.79 . As a result of the correlation analysis, it is determined that there is no statistically significant correlation between the SBS score averages and the lower dimension of "Professional Convenience" of the CPNS and the total score average of the scale ($p > 0.05$). However, it is found that there is a positively 15,3% correlation between the SBS score averages of the students and the score average of the lower dimension of "Vital Reasons" of the CPNS (as submissiveness increased, the score of "Vital Reasons" increased), which is almost statistically significant ($r = 0.153$; $p = 0.066$). According to these results, it can be suggested to take necessary steps, make the choice of profession within the frame of the triangle of student-family-trainer/counsellor and provide studies to students in educational institutions that may reduce their submissiveness and develop their counselling, leadership and coordinatorship roles in order to choose and like the profession consciously.

Keywords: Submissive Behaviour, Nursing, Choice of Profession, Student.

JEL Classification Codes: I20, I21, I23, I29.

1. GİRİŞ

Meslek seçimi, bireyin meslek grupları içerisinde en iyi yapabileceğini düşündüğü ve kendisine en üst düzeyde doyum sağlayacağına inandığı mesleği tercih etmesi kararıdır (Özpancar, 2008:10; Özveren, 2017:58). Bu karar, bireyin gelecek hayat standardı ve yaşam biçimini de etkileyebildiğinden oldukça önemlidir (Bölükbaş, 2018:11). Meslek seçiminin bireyin yaşamına yön veren kilometre taşlarından biri olduğu kabul edilmektedir (Pekkaya, 2013:797; Kıraç, 2015:227).

Meslek seçimi kararını etkileyen faktörler ülkeler ve kültürler arasında farklılık gösterebilmektedir (Brown, 2002; Karaöz, 2002:11). Literatürde meslek seçimi kararının bireysel ve sosyodemografik özellikler, yetenek ve ilgi, ebeveyn tutumu, çalışma ve iş bulma olanakları, sosyal ve çevresel koşullar, mesleğin toplumdaki imajı, politikalar, aile, arkadaş ve öğretmen tavsiyelerinden etkilenebildiği bildirilmektedir (Jirve, 2004:1616; Miers, 2007; Çelik, 2014:65).

Meslek seçimi kararının doğru ve yerinde olabilmesi için kişinin ne istediğini, yetenek ve becerilerini yani neleri yapabileceğini iyi bilmesi gerekmektedir (Beydağ, 2008:138; Sarıkaya, 2009:394). Türkiye’de yapılan bazı çalışmalarda liseyi bitiren öğrencilerin çoğunun istek ve yeteneklerinin dışında bir bölümde eğitim öğretime başladıkları, bilinçsiz ve şans eseri meslek seçimi yaptıkları, seçtikleri mesleği sevmeyen, istemeden eğitimlerini sürdürdükleri ileri sürülmektedir (Kızgüt, 2011:11; Çelik, 2014:65; Bölükbaş, 2018:11-12).

Hemşirelik mesleğini yeni tercih eden öğrenciler arasında da mesleği bilinçsiz, rastlantısal, isteyerek ve severek seçmeme, lise eğitimi sonrasında girdikleri merkezi sınavdan aldıkları puana göre mesleğe karar verme, kendi kararlarının dışında aile, öğretmen, arkadaş etkisiyle ve işsiz kalınmayacağı düşüncesi ile mesleğe yönelme oranları yüksek düzeyde saptanmıştır (Beydağ, 2008; Ulusoy 2010:16; Cho, 2010:181; Çınar, 2011:16; Özdemir, 2016:28-29). İstemeden seçtikleri bölümde okuyan hemşirelik öğrencilerinin mesleklerinde başarılı olma olasılıkları düşüktür (Kalkım, 2015:53; Özveren, 2017:58). Oysaki insan sağlığının korunması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesinde önemli rolleri olan hemşirelik mesleğini tercih eden öğrencilerin bu mesleği kendi kararlarıyla seçmesi, ileride mesleğini severek yapacak, otonomisi ve iş doyumunu yüksek, liderlik özellikleri gelişmiş, tükenmişlik düzeyi düşük, işinden ayrılmayı düşünmeyen bir sağlık bakım profesyonelinin yetişmesine öncülük edebilir. Böylelikle lisans eğitiminden mezun olan hemşire kendisinden beklenen birey ve toplumun yaşamına nitelik kazandırma görevini yerine getirebilir (Laschinger, 2012:473-482; McGlynn, 2012:262; Ravari, 2013; Öztürk, 2013:315; Zhang, 2014:129; Kıraç, 2015).

Meslek seçimi kararını bireyin kişilik özelliklerinin etkilediği bilinmektedir (Owen, 2011; Wilkes, 2015; Özveren, 2017:58). Boyun eğici davranış özelliğine sahip olan birey, herkesi memnun etmeye çalışan, aşırı verici, "evet" demeye eğilimli, "hayır" diyemeyen, hoşlanmadığı durumları ifade etmekte zorlanan, sürekli onaylanma gereksinimi duyan, liderlik davranışı gösteremeyen, sorumluluk almaktan ve değişikliklerden kaçınan, öfkesini göstermekte zorluk çeken gibi kişilik özellikleri ile tanımlanabilmektedir. Bu bireyler başkalarının kendisini

aşağılaması, suçlaması veya hakkının yenilmesi karşısında kendini savunamaz, sözünün kesilmesine itiraz edemezler. İçinden gelmediği halde başkalarına yakınlık göstermeye çalışırlar. Küçük hatalar yüzünden sıklıkla özür dilerler. Olumsuz duygularını karşısındakine ifade edemezler. Boyun eğici davranış gösteren kişilerin kendine güvenleri çok düşüktür. Ayrıca yaşamlarının kontrolünü başkalarına bırakır, insanların isteklerini yerine getirmeye reddedileceğine inanır ya da reddedilmekten korkarlar. Genellikle çatışmadan kaçınmak için her şeyi yaparlar (Arslan Özkan ve Özen 2008; Koç ve ark., 2010).

Meslek seçimi kararını net olarak belirlemeyen öğrencilerin çevresel baskılardan etkilendiği, başkalarının istediği mesleğe yöneldiği ve seçtiği mesleğin kendisine uygun olmadığını zamanla anladığı bildirilmektedir (Ünal ve ark., 2008:180). Bu bilgiler ışığında, hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin aile ve/veya yakın çevrenin isteğini yerine getirme, onlara “hayır” diyememe ve onayını alma gibi boyun eğici davranış özelliklerinin etkisiyle meslek seçimi kararı almış olabilecekleri düşünülmüştür. Bu bağlamda hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi önemlidir. Bu ilişkinin belirlenmesi, mesleğin bilinçli tercih edilmesi, mesleğin sevilmesi ve istenmesi için gerekli adımların atılmasını, eğitim kurumlarında öğrencilerde boyun eğiciliği azaltıcı, danışmanlık, liderlik, koordinatör rollerinin özümsemesini destekleyici, atılganlığı, sosyal ilişki ve becerileri geliştirici çalışmalara yer verilmesine katkı sağlayabilir. İlgili literatürde bu ilişkiyi araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmaya gereksinim duyulmuştur.

2. YÖNTEM

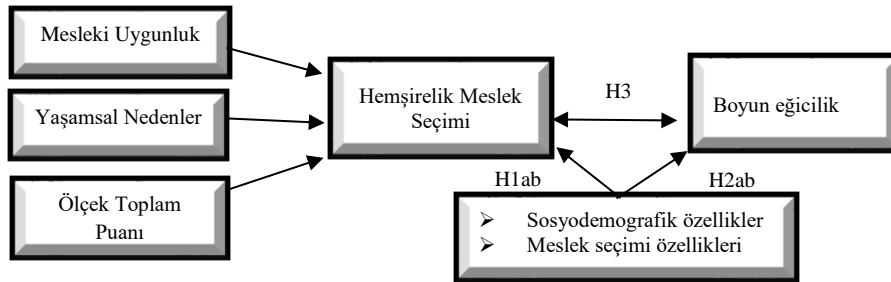
2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bunun yanında, hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışlarının sosyodemografik ve meslek seçimi özelliklerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

2.2. Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Bu çalışma tanımlayıcı türde yapılmıştır.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Araştırma hipotezleri şu şekildedir:

H1a= Hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin sosyodemografik özellikleri meslek seçimi üzerinde etkilidir.

H1b= Hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimi özellikleri meslek seçimi üzerinde etkilidir.

H2a= Hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin sosyodemografik özellikleri boyun eğici davranışları üzerinde etkilidir.

H2b= Hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimi özellikleri boyun eğici davranışları üzerinde etkilidir.

H3= Hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimi etkileyen faktörler boyun eğici davranışlarını etkiler.

2.3. Araştırmanın Örnekleme

Çalışma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Türkiye'nin batısındaki bir Sağlık Bilimleri Fakültesinde, hemşirelik eğitimine başlayan hemşirelik birinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, evrenin tamamına ulaşmak hedeflenmiştir. Araştırmada tüm hemşirelik birinci sınıf öğrencileri evrene (164) dahil edilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden 145 hemşirelik birinci sınıf öğrencisinden araştırmanın verileri toplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Kişisel Bilgiler Formu, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Hemşirelik Meslek Seçimi Ölçeği kullanılmıştır.

2.4.1. Kişisel Bilgiler Formu

Araştırmacılar tarafından güncel literatüre (Arslan Özkan, 2008; Önler, 2010; Yılmaz, 2010; Jirwe, 2012; İnce, 2015) dayanılarak oluşturulan formda sosyodemografik özellikler (yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, ebeveynlerin eğitim durumu, algıladıkları ebeveyn tutumu) ve meslek seçimi özellikleri (mesleği seçmede etkili olan kişi, mesleği sevme durumu, mesleği değiştirme isteği ve mesleki kariyer planı) gibi meslek seçimine etkisi olabileceği düşünülen toplam 12 soru bulunmaktadır.

2.4.2. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği (HMSÖ)

Ölçeğin orijinali Zysberg ve Berry (2005) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen sebepleri belirlemeyi amaçlamaktadır. HMSÖ, "Mesleki Uygunluk" ve "Yaşamsal Nedenler" olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar için Cronbach Alfa değerleri sırasıyla 0.86 ve 0.78 olarak bulunmuştur. Ölçek, Önler ve Saraçoğlu (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış ve Cronbach Alfa değeri "Mesleki Uygunluk" alt boyutu için 0.77, "Yaşamsal Nedenler" alt boyutu için 0.63, tüm ölçek için 0.79 olarak bulunmuştur.

Ölçek, 11'li likert tipindedir ve toplam 17 maddeden oluşmaktadır. "Mesleki Uygunluk" alt boyutu (1,2,3,4,5,7,9,14,15,16,17) 11 sorudan, "Yaşamsal Nedenler" alt boyutu (6,8,10,11,12,13) 6 sorudan oluşmaktadır. Her bir madde %0 (meslek seçimimde etkili olmadı) ile %100 (meslek seçimimde en önemli etkendir) arasında değerlendirilmektedir. HMSÖ toplam ve alt boyut puanları; katılımcıların verdikleri puan toplamının, ölçekteki soru sayısına bölünmesiyle elde edilmektedir. Ölçekten alınan puanlara göre bağımsız değişkenler bağlamında hemşirelik meslek seçimini etkileyen faktörler karşılaştırılmaktadır (Önler ve Saraçoğlu, 2010).

2.4.3. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BSDÖ)

Ölçeğin orijinali Gilbert ve Allan (1984) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, beşli likert tipindedir ve toplam 16 maddeden oluşmaktadır. Her bir maddede, ifade edilen davranışın bireyi ne kadar iyi tanımladığı sorgulanmaktadır. Yanıtlar, "Hiç tanımlamıyor: 1 puan", "Biraz tanımlıyor: 2 puan", "Oldukça iyi tanımlıyor: 3 puan", "İyi tanımlıyor: 4 puan" ve "Çok iyi tanımlıyor: 5 puan" şeklinde değerlendirilmektedir. Ölçekten, en düşük 16, en yüksek 80 puan alınabilir. Yüksek puanlar boyun eğiciliğin yüksek düzeyde olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,89 olarak, test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,84 olarak bulunmuştur. Türkçeye uyarlaması Şahin ve Şahin (1992) tarafından yapılmış ve Cronbach Alfa değeri 0.74 olarak tespit edilmiştir (Savaşır ve Şahin, 1997).

2.5. Veri Toplama Süreci

Verilerin içten ve doğru bir şekilde cevaplanması için araştırmanın amacı ayrıntılı bir şekilde öğrencilere anlatılmış, formlar öğrencilere dağıtılmış ve cevaplamaları istenmiştir. Formların öğrenciler tarafından cevaplanması ortalama 25 dakika sürmüştür. Çalışmanın yapılabilmesi için etik ve kurum izni ile öğrencilerden gerekli yazılı ve sözlü izinler alınmıştır.

2.6. Verilerin Analizi

İstatistiksel analizler için Number Cruncher Statistical System (NCSS) 2007 programı kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, ortalama, standart sapma, medyan, frekans, oran, minimum, maksimum, Student's t testi ve Mann Whitney U testi ile değerlendirilmiştir. Ek olarak normal dağılım gösteren üç ve üzeri grubun karşılaştırılmasında One-way ANOVA testi kullanılmış, anlamlı farklılığa neden olan değişken Bonferroni testi ile belirlenmiştir. Normal dağılım göstermeyen üç ve üzeri grubun karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi kullanılmış, anlamlı farklılığa neden olan değişken Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U testi ile tespit edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ve Spearman korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu araştırma, hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla, 145 öğrenci ile yürütülmüştür. Bunun yanında öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışlarının sosyodemografik özellikler ve meslek seçimi özelliklerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

3.1. Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilere İlişkin Tanımlayıcı Bulgular

Tablo 1. Hemşirelik Eğitimine Yeni Başlayan Öğrencileri Tanımlayıcı Bulgular

Öğrencileri Tanıtıcı Özellikler	Ort	Ss
Yaş	18,52	0,90
	Sayı	(%)
Cinsiyet		
Kadın	112	77.2
Erkek	33	22.8
Kardeş sayısı		
Yok	10	6.9
1	47	32.4
2	44	30.3
3	22	15.2
≥4	22	15.2
Anne eğitim düzeyi		
Okur-yazar	12	8.3
İlköğretim	103	71.0
Lise	30	20.7
Baba eğitim düzeyi		
İlköğretim	81	55.9
Lise	45	31.0
Üniversite	19	13.1
Algıladıkları ebeveyn tutumu		
Otoriter	20	13.8
Demokratik	55	37.9
Koruyucu	63	43.4
Diğer	7	4.8
Sosyo-ekonomik düzey		
Gelir gidere eşit	88	60.7
Gelir giderden fazla	25	17.2
Gelir giderden düşük	32	22.1
Meslek seçiminde etkili olan		
Aile	48	33.1
Kendi isteği	74	51.0
Diğer	23	15.9
Mesleği sevme durumu		
Evet	96	66.2
Hayır	11	7.6
Kararsız	38	26.2
Mesleki kariyer yapma isteği		
Evet	56	38.6
Hayır	28	19.3
Kararsız	61	42.1
Mesleği en kısa zamanda değiştirme isteği		
Hayır	116	80.0
Kararsızım	29	20.0

Öğrencilerin yaş ortalamaları $18,52 \pm 0,90$ 'dır. Öğrencilerin %77.2'si kadın, %32.4'ü bir kardeşe sahiptir. Öğrencilerin %71'inin annesi, %55.9'unun babası ilköğretim mezunudur. Öğrencilerin %60.7'si sosyoekonomik durumlarını gelirimiz giderlerimize eşit, %18.4'ü gelirimiz giderlerimizden düşük olarak tanımlamıştır. Öğrencilerin %43.4'ü algıladıkları ebeveyn tutumunu "koruyucu aile" olarak belirtmiştir. Öğrencilerin %51'inin meslek seçimlerini kendi istekleriyle yaptıkları, %33.1'inin aile etkisinde kalarak mesleği tercih ettiği saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %66.2'sinin seçtikleri mesleği sevdiği, %80'inin seçtiği mesleği değiştirmek istemediği ve %38.6'sının mesleki kariyer yapmak istediği belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilere yönelik tanımlayıcı özellikler Tablo 1'de daha ayrıntılı sunulmuştur.

3.2. Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlere Yönelik Bulgular

Hemşirelikte meslek seçimi ölçeği alt boyut ve toplam puan dağılımları ve iç tutarlılıkları Tablo 2'de yer almaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin HMSÖ "Mesleki Uygunluk" alt boyutundan aldıkları puan ortalaması $68,61 \pm 18,35$, "Yaşamsal Nedenler" alt boyutundan aldıkları puan ortalamasının ise $53,68 \pm 15,08$ 'dir. Öğrencilerin HMSÖ toplam puan ortalaması $63,34 \pm 12,55$ olarak belirlenmiştir. Araştırmada ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,709 olarak bulunmuştur.

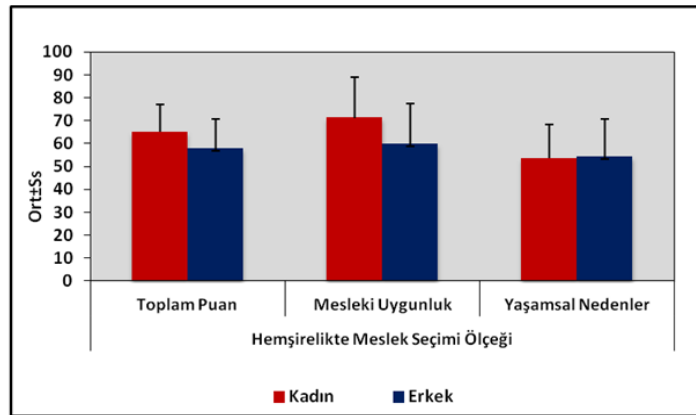
Tablo 2. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puan Dağılımları

	Madde Sayısı	Min-Maks (Medyan)	Ort±Ss
Mesleki Uygunluk	11	18,18-98,64 (70,45)	68,61±18,35
Yaşamsal Nedenler	6	6,67-95,83 (53,33)	53,68±15,08
Toplam Puan	17	28,82-87,65 (66,18)	63,34±12,55

Hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen en önemli etken olarak düşündükleri ilk 3 madde sırasıyla; "Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir ($86,17 \pm 20,40$)", "Hemşirelikte işsiz kalınmayacağımı düşünüyorum ($79,38 \pm 27,21$)" ve "Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımı söylerler ($78,45 \pm 26,76$)" olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre HMSÖ alt boyut ve toplam puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Öğrencilerin yaş, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim durumu, algılanan ebeveyn tutumu, gelir durumuna göre HMSÖ alt boyut ve toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır ($p > 0,05$). Ancak öğrencilerin cinsiyetleri ile HMSÖ toplam puan ve "Mesleki Uygunluk" alt boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p < 0,01$). Farklılığı belirlemek amacıyla yapılan test sonucuna göre; kadın öğrencilerin erkek öğrencilerden anlamlı şekilde yüksek puan almış oldukları belirlenmiştir ($p < 0,01$). Şekil 2'de cinsiyete göre hemşirelikte meslek seçimi ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının dağılımı verilmiştir.

Şekil 2. Cinsiyete Göre Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanlarının Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin meslek seçimine ilişkin bazı özelliklerine göre hemşirelikte meslek seçimi ölçeği alt boyut ve toplam puanların arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Meslek Seçimine İlişkin Özelliklerine Göre Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puanların Değerlendirilmesi

Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği		Toplam Puanı		Mesleki Uygunluk		Yaşamsal Nedenler	
		Min-Maks (Medyan)	Ort±Ss	Min-Maks (Medyan)	Ort±Ss	Min-Maks (Medyan)	Ort±Ss
Meslek Seçiminde Etkili Olan Kişi	Aile (n=48)	28,82-83,53 (66,62)	62,83±12,89	18,18-92,73 (67,05)	65,73±18,01	6,67-95,83 (50)	57,52±14,04
	Kendi İsteği ile (n=74)	31,47-87,65 (67,79)	64,73±12,81	21,36-98,64 (77,5)	72,83±18,59	35,83-76,67 (57,5)	49,89±15,98
	Diğer (n=23)	35,59-76,18 (59,71)	59,9±10,59	32,73-88,64 (57,27)	61,01±15,08	8,33-85 (57,08)	57,86±11,03
Test Değeri	<i>p</i>	F:1,368	^d 0,258	χ^2 :11,852	^c 0,003**	F:5,045	^d 0,008**
Mesleği Sevme	Evet (n=96)	32,94-87,65 (68,82)	67,42±10,86	24,55-98,64 (79,55)	75,93±14,78	6,67-95,83 (52,92)	51,81±15,39
	Hayır (n=11)	28,82-60,59 (47,06)	46,02±8,92	18,18-56,36 (46,36)	41,74±11,73	35,83-85 (50)	53,86±13,29
	Kararsız (n=38)	31,47-81,47 (57,21)	58,04±11,3	21,36-85 (61,82)	57,88±15,54	16,67-83,33 (58,33)	58,33±14,09
Test Değeri	<i>p</i>	χ^2 :36,027	^c 0,001**	χ^2 :49,469	^c 0,001**	χ^2 :5,232	^c 0,073
Mesleki Kariyer Planı (Yüksek Lisans/ Doktora Yapma İsteği)	Evet (n=56)	34,71-82,35 (66,32)	63,8±11,82	24,55-98,64 (74,77)	71,28±18,4	6,67-85 (50)	50,07±14,95
	Hayır (n=28)	28,82-82,94 (63,53)	60,87±13,38	18,18-95 (62,73)	64,2±19,2	25-80 (55)	54,76±13,1
	Kararsız (n=61)	31,47-87,65 (65,88)	64,05±12,87	21,36-98,18 (69,09)	68,17±17,79	16,67-95,83 (56,67)	56,49±15,59
Test Değeri	<i>p</i>	F:0,672	^d 0,512	χ^2 :3,134	^c 0,209	F:2,798	^d 0,064
Mesleği Değiştirme İsteği	Hayır (n=116)	31,47-87,65 (67,79)	65,71±11,54	21,36-98,64 (75,45)	72,49±16,87	6,67-95,83 (53,33)	53,28±15,48
	Kararsızım (n=29)	28,82-77,65 (52,65)	53,85±12,12	18,18-86,36 (53,64)	53,07±15,86	28,33-83,33 (56,67)	55,29±13,52
Test Değeri	<i>p</i>	t:4,900	^b 0,001**	Z:-5,139	^c 0,001**	t:-0,641	^b 0,523

^bStudent-t Test^cKruskal Wallis Test^dOneway Anova Test***p*<0,01

Hemşirelik bölümünü kendi istekleri doğrultusunda tercih eden öğrencilerin, HMSÖ “Mesleki Uygunluk” ve “Yaşamsal Nedenler” alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,01$). Farklılığı belirlemek amacıyla yapılan test sonucuna göre; mesleği kendi isteği ile seçen öğrencilerin “Mesleki Uygunluk” alt boyutundan aldıkları puanlar, mesleği diğer kişilerin etkisinde seçen öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır ($p=0,006$; $p<0,01$). Ayrıca mesleği kendi isteği ile seçen öğrencilerin “Yaşamsal Nedenler” alt boyutundan aldıkları puanlar, mesleği ailesinin etkisinde seçen öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük saptanmıştır ($p=0,017$; $p<0,05$).

Mesleği sevme durumuna göre öğrencilerin HMSÖ puan toplamı ve “Mesleki Uygunluk” alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0,01$). Farklılığı belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U Testi sonucuna göre; mesleğini seven öğrencilerin ölçek toplamından aldıkları puanlar, mesleğini sevmeyen ve kararsız olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır ($p=0,001$; $p=0,001$; $p<0,01$). Aynı şekilde mesleğini sevme konusunda kararsız olan öğrencilerin de ölçek toplamından aldıkları puanlar, mesleğini sevmeyen öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır ($p=0,009$; $p<0,01$). Ayrıca, mesleğini seven öğrencilerin Mesleki Uygunluk alt boyutundan aldıkları puanlar, mesleğini sevmeyen ve kararsız olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır ($p=0,001$; $p=0,001$; $p<0,01$). Aynı şekilde mesleğini sevme konusunda kararsız olan öğrencilerin de Mesleki Uygunluk alt boyutundan aldıkları puanlar, mesleğini sevmeyen öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır ($p=0,009$; $p<0,01$).

Mesleğini değiştirmek istemeyen öğrencilerin HMSÖ’den aldıkları puan toplamı, mesleğini değiştirmek konusunda kararsız olan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır ($p=0,001$; $p<0,01$).

3.3. Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Boyun Eğici Davranışlarına Yönelik Bulgular

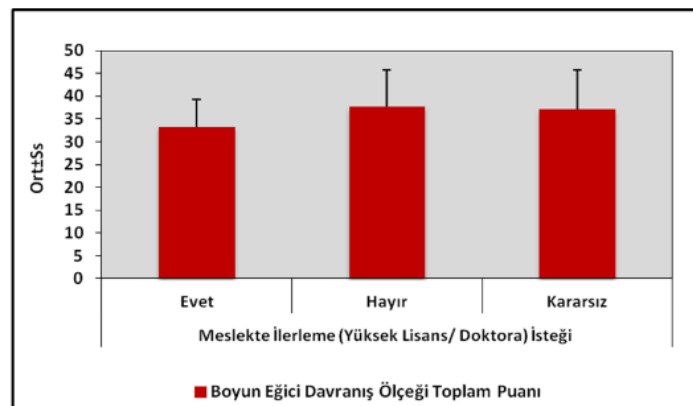
BEDÖ ile yapılan değerlendirme Tablo 4’te sunulmuştur. Öğrencilerin boyun eğici davranış puanları en düşük 19, en yüksek 64 olarak bulunmuştur. BEDÖ’den en düşük 16, en yüksek 80 puan alınabilir. Ölçekten alınan yüksek puanlar boyun eğici davranışa işaret eder. Araştırmamızda öğrencilerin BEDÖ toplam puan ortalaması $35,73\pm 7,79$ olarak belirlenmiştir. Buna göre hemşirelik mesleğini yeni seçen öğrencilerin yaklaşık yarısını orta düzeyde boyun eğici olduğu bulunmuştur.

Tablo 4. Boyun Eğici Davranış Ölçeği Toplam Puan Dağılımı ve İç Tutarlılığı

	Madde Sayısı	Min-Maks (Medyan)	Ort±Ss	Cronbah’s Alpha
Boyun Eğici Davranış Ölçeği Puanı	16	19-64 (34)	35,73±7,79	0,735

Ayrıca öğrencilerin sosyodemografik özellikleri (yaşı, cinsiyeti, anne ve babanın eğitim düzeyi, gelir durumu, alıngınlık tutumu) ve meslek seçimi özelliklerine (meslek seçiminde etkili olan kişi, mesleği sevme durumu, mesleği değiştirme isteği) ile boyun eğici davranış ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). Bununla birlikte mesleki kariyer planına göre (yüksek lisans/doktora yapma isteği) öğrencilerin BEDÖ’den aldıkları puan toplamı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p=0,007$; $p<0,01$). Farklılığı belirlemek amacıyla yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U Testi sonucuna göre; meslekte ilerlemek isteyen öğrencilerin ölçek toplamından aldıkları puanlar, meslekte ilerlemek istemeyen ve kararsız olan öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük saptanmıştır ($p=0,039$; $p=0,015$; $p<0,05$). Test sonucu Şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 3. Mesleki Kariyer Planına Göre Boyun Eğici Davranış Ölçeği Toplam Puan Dağılımı

3.4. Araştırma Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler İle Boyun Eğici Davranışları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Çalışmada hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişki değerlendirilmiş, öğrencilerin BEDÖ toplam puan ortalaması ile HMSÖ'nin "Mesleki Uygunluk" alt boyutu ve ölçek toplamından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). Ancak öğrencilerin BEDÖ puan ortalamaları ile HMSÖ'nin "Yaşamsal Nedenler" alt boyutundan aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü (Boyun Eğici Davranış Ölçeği puanı arttıkça Yaşamsal Nedenler puanı artan) %15,3'lük ilişki, istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte anlamlılığa yakın bulunmuştur ($r=0,153$; $p=0,066$; $p>0,05$). Yapılan test sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Boyun Eğici Davranış Ölçeği Toplam Puanı ile Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği Alt Boyut ve Toplam Puanları Arasındaki İlişki

Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği	Boyun Eğici Davranış Ölçeği Toplam Puanı	
	r	p
Mesleki Uygunluk	0,059 ^e	0,478
Yaşamsal Nedenler	0,153 ^f	0,066
Toplam Puan	0,074 ^f	0,378

^er=Spearman's Korelasyon Katsayısı

^fr=Pearson Korelasyon Katsayısı

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Meslek seçimi bireyin yaşamında oldukça önemlidir. Bu çalışmada hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimini etkileyen faktörler ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişki ve ek olarak meslek seçimi ve boyun eğicilik davranışlarının bazı değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Hemşirelikte meslek seçimi ölçeği "Mesleki Uygunluk" ve "Yaşamsal Nedenler" olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Mesleki uygunluk alt boyutu "İnsanlara yardım etmeye istekli olma, hemşireliği ideal ve saygın bir meslek olarak görme, kişiliğine uygun bulma, kariyerini hemşirelik üzerine planlama" gibi özellikleri içerir. Yaşamsal nedenler alt boyutu ise "Başka bir iş yapmak istediği halde yapamama, hemşireliğin sürekli gözde bir meslek olacağını düşünme, hemşirelikten başka seçim şansı olmama, hemşirelik mesleğinde işsiz kalınmayacağına ve iyi para kazanılacağına inanma" özelliklerini içermektedir. Araştırmada hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin "Mesleki Uygunluk" alt boyutu puan ortalaması "Yaşamsal Nedenler" alt boyutu puan ortalamasından yüksek bulunmuştur. Bu araştırmanın bu bulgusu hemşirelik mesleği adına sevindiricidir ve güncel literatürle uyumludur (Kulakçı, 2015:83; Temel, 2018:485; Tosunöz, 2019:95). Tosunöz ve arkadaşları (2019) 776 hemşirelik öğrencisi ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında, öğrencilerin mesleki uygunluk puanını yaşamsal nedenler puanından yüksek bulmuştur. Benzer şekilde Kulakçı ve arkadaşları (2015) ile Temel ve arkadaşları (2018) da öğrencilerin mesleki uygunluk puanını yaşamsal nedenler puanından yüksek saptamışlardır. Hemşirelik öğrencilerinin mesleki uygunluk puanlarının yaşamsal nedenlerden daha yüksek olması, öğrencilerin mesleğin kendilerine olan uygunluğunu dikkate alarak ve daha bilinçli meslek tercihinde bulduklarını düşündürmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin meslek seçimini etkileyen en önemli etken olarak bildirdikleri ilk üç madde sırasıyla; "İnsanlara yardım etme isteği", "Hemşirelik mesleğinde işsiz kalınmayacağı düşüncesi" ve "İnsanların iyi bir hemşire olacağı şeklindeki görüşleri" olarak saptanmıştır. Araştırmamızda "İnsanlara yardım etme isteği" hemşirelik meslek seçiminde etkili olan birincil neden olarak (86,17±20,40) bulunmuştur. Hemşirelik mesleği, odağında yardım etme anlayışını içeren bilinçli olarak tercih edilmesi gereken bir meslektir (Tosunöz ve ark., 2019:95). Araştırma bulgumuzu destekler şekilde bazı çalışmalarda da öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerinde "İnsanlara yardım etme isteğini" önemli bir neden olarak belirlenmiştir (Kalkım, 2015:42; Kulakçı, 2015:90; Temel, 2018:485). Yardım etme isteği, bireye ve topluma hizmet sunmayı içermektedir. Hemşireliği bu nedenle seçtiğini belirten öğrencilerin hemşireliğin rol ve fonksiyonlarının farkında oldukları ve daha bilinçli bir şekilde meslek tercihinde buldukları söylenebilir.

Araştırmamızda hemşirelik mesleğinde işsiz kalınmayacağı düşüncesi (79,38±27,21) öğrencilerin meslek seçiminde etkili olan ikinci neden olarak bulunmuştur. Türkiye'de işsizlik özellikle genç nesillerin karşısına çıkan

büyük bir sorundur. Bu nedenle gençler iş bulma oranı yüksek, kolay istihdamı sağlanan mesleklere yönelme eğilimi göstermektedir. Bu çalışmada, bu bulguya paralel olarak öğrencilerin %51'inin meslek seçimlerini kendi istekleriyle yaptıkları ve %66.2'sinin seçtikleri mesleği sevdiğikleri bulunmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin %80'i seçtiği mesleği değiştirmek istememektedir. Öğrencilerin meslek seçimi kararını kendi istekleri doğrultusunda almasalar bile mesleği değiştirmek istememeleri hemşirelik mesleğinde işsiz kalınmayacağı düşüncesinin bir sonucu olarak açıklanabilir. Literatürde de benzer şekilde Tüfekçi ve Yıldız (2009:37) hemşirelik öğrencilerinin %30.5'inin gelecekte iş bulma sorunu yaşamayacağı inancıyla hemşirelik bölümünü tercih ettiklerini bildirmiştir. Özpancar ve arkadaşları (2008) hemşirelik öğrencilerinin %53'ünün istihdam kolaylığı nedeniyle meslek seçimi kararını verdiklerini tespit etmiştir. Ülkemizde gerçekleştirilen bazı çalışmalarda da benzer bulgular karşımıza çıkmaktadır (Beydağ, 2008:137; Ünal, 2008:179; Göçer, 2010:336; Kızıltut, 2011:15; Çınar, 2011:15; Yılmaz, 2011:21).

Bu çalışmada meslek seçimlerini kendi istekleriyle yapma, hemşirelik mesleğini sevme ve seçtiği bölümü değiştirmeyi düşünmeme değişkenleri ile HMSÖ mesleki uygunluk alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Çalışmamızın bu bulgusu literatürle uyumludur (Kalkım, 2015:42; Kırağ, 2015:226; Özdemir, 2016:30; Özdelikara, 2016:83; Bölükbaş, 2018:15). Bölükbaş (2018) 421 hemşirelik öğrencisi ile yaptığı çalışmada, kendi kararları ile hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin HMSÖ puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde Özdemir ve Şahin (2016) kendi kararları doğrultusunda mesleği seçen öğrencilerin HMSÖ toplam puanını yüksek saptamıştır. Kalkım ve arkadaşları (2015) 265 hemşirelik öğrencisi ile yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin %66.3'ünün mesleği kendi isteği ile seçtiğini saptamıştır. Özdelikara ve arkadaşları (2016) hemşirelik öğrencilerin %59.8'inin hemşirelik bölümünü isteyerek tercih ettiğini bulmuştur. Tüfekçi ve Yıldız (2009) ise geçmiş yıllarda yapılan çalışmalarda mesleğini kendi kararı ile seçmeme oranını %18.5 ile %28.1 arasında bildirmiştir. Bu çalışmada da mesleği kendi kararı ile seçen, mesleğini seven ve değiştirmeyi düşünmeyen öğrencilerin HMSÖ mesleki uygunluk alt boyutundan ortalamanın üzerinde puan aldıkları, mesleği kendileri için uygun buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmanın bu sonucu, son yıllarda hemşirelik mesleğinin öğrenciler tarafından isteyerek tercih edildiği ve mesleği seçmede öğrencilerin kendi istek, beceri ve görüşlerinin öncelikli olmaya başladığı yönünde kanıt sunması açısından sevindiricidir. Ancak meslek seçimlerini kendi istekleriyle yapmayan öğrenci oranı hala oldukça yüksektir. Bu yüksek oran, meslek seçimi kararında bardağın boş tarafına da bakılması gerektiğini düşündürmüştür. Çalışmamıza katılan öğrencilerin %49'u meslek seçimi kararını kendi istekleri doğrultusunda almadığını buna karşın %80'i seçtiği mesleği değiştirmek istemediğini bildirmiştir. Birey zamanının büyük bir kısmını işinde geçirmektedir. Seçtiği meslek ilgi ve yeteneklerine uygunsuz iş doyumuna ulaşması kolaylaşmaktadır (Ünal ve ark., 2008:180). İlgi ve yetenekleri doğrultusunda meslek seçmiş olan bireylerin işlerini severek yaptığı, mesleğinde ilerlediği böylece hem coşkulu, hem mutlu hem de başarılı olarak yaşamlarını sürdürdükleri bilinmektedir (Laschinger, 2012:473-482; McGlynn, 2012:262; Ravari, 2013; Öztürk, 2013:316; Zhang, 2014:129). Meslek seçimi kararını net olarak belirlemeyen öğrencilerin çevresel baskılardan etkilendiği, başkalarının istediği mesleğe yöneldiği, seçtikleri mesleğin ise kendileri için uygun olmadığını zamanla anlayabildikleri bilinmektedir (Ünal ve ark., 2008). Öğrencilerin ve ailelerinin meslek seçimi kararında ciddi bir rehberliğe ihtiyaç duyduğu, otonomisi yüksek genç bir nesil yetiştirmek için multidisipliner çaba harcanması gerektiği açıktır. Bu bilgiler ışığında meslek seçimi kararının öğrenci-aile-eğitimci/rehberlik üçgeninde olgunlaşması gerektiği söylenebilir.

Bu çalışmada öğrencilerin meslek seçiminin, yaşa, kardeş sayısına, anne ve babanın eğitim durumuna, algılanan ebeveyn tutumuna, gelir durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ancak cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Çalışmamızda hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin %77.2'si kadındır. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre meslek seçimi ölçeğinden ve mesleki uygunluk alt ölçeğinden istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek puan almış oldukları belirlenmiştir ($p < 0,01$). Çalışmamızın bu sonucu literatürü destekler niteliktedir (Yılmaz, 2009:21; Kırağ, 2015:226). Kırağ (2015), kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre mesleki uygunluk ve hazır bulunuşluklarının daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Yılmaz ve Karadağ (2009), erkek öğrencilerin %10.8'inin mesleği tesadüfen seçtiğini saptamıştır. Çalışmanın bu bulgusu değerlendirildiğinde, Türkiye'de hemşireliğin kadın mesleği olarak algılanmaya devam ettiği, toplumdaki cinsiyetle ilgili meslek imajının sürdüğü, değişen hemşirelik yasasına rağmen erkek öğrencilerin bu durumdan etkilendiği düşünülmüştür. Bu çerçevede, toplumsal cinsiyet algısı ve meslek seçimi başlığında okul öncesi eğitimden başlayan ve aileyi de kapsayan etkinlikler düzenlenebilir.

Çalışma sonucumuza göre hemşirelik mesleğini yeni seçen öğrencilerin yaklaşık yarısının orta düzeyde boyun eğici olduğu bulunmuştur. Arslantaş ve arkadaşları (2011) 170 hemşirelik ve ebelik öğrencisi ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin BEDÖ puan ortalamasını 34.72 ± 8.56 olarak saptamıştır. Çalışmada öğrencilerin

yarısının boyun eğici davranış gösterdiği belirlenmiştir (Arslantaş ve ark., 2011:59). Arslan Özkan ve Özen (2008) 322 hemşirelik öğrencisi ile yaptığı çalışmada öğrencilerin BEDÖ ortalamaları $34.88 \pm 8,7$ olarak tespit etmiş ve öğrencilerin %47'sinin boyun eğici olduğunu saptamıştır. Hemşirelik öğrencilerinin BEDÖ puan ortalamaları benzerdir. Bu bağlamda, boyun eğiciliğin tersi olan atılganlığın ön plana çıkarılması ve geliştirilmesi için meslek seçimine hazırlanan geçlerde dahil öğrencilere eğitim programları hazırlanabilir, atılganlığa yönelik seçmeli dersler veya kulüp etkinlikleri düzenlenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki kariyer planına göre BEDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p=0,007$; $p<0,01$). Meslekte yüksek lisans/doktora yapmak isteyen öğrencilerin ölçek toplamından aldıkları puanlar diğer öğrencilere göre anlamlı düzeyde düşük saptanmıştır ($p=0,039$; $p=0,015$; $p<0,05$). Boyun eğicilik puanı azaldıkça mesleki kariyer isteği artmaktadır. Ünal Keskin ve Orgun (2006) mesleki gelişim, ilerleme isteği ile boyun eğicilik davranışının azalması ilişkisine benzer şekilde bireysel başarıları ve gelişimleri hakkında kötümser düşüncelere sahip insanların benlik saygısının düşük olduğunu bildirmiştir. Arslan Özkan ve Özen (2008) benlik saygısı düştükçe boyun eğici davranışların artış gösterdiğini belirlemiştir. Bu bilgilerden yola çıkarak, gelecek hedefleri olan, mesleki kariyer düşünen öğrencilerin düşük boyun eğicilik gösterdikleri söylenebilir.

Yapılan analizler sonucunda hemşirelik eğitimine yeni başlayan öğrencilerin meslek seçimi ölçeği puanları ile boyun eğici davranış ölçeği puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak BEDÖ puan ortalaması ile HMSÖ'nin "Yaşamsal Nedenler" alt boyutundan aldıkları puanlar arasında pozitif yönlü ilişki, anlamlı olmamakla birlikte anlamlılığa yakın bulunmuştur ($r=0,153$; $p=0,066$; $p>0,05$). Araştırma sonucuna göre BEDÖ puanı arttıkça yaşamsal nedenler puanı anlamlı olmamakla birlikte anlamlılığa yakın artış göstermiştir. Bu bulgu meslek seçimlerini yaşamsal nedenlerin etkisinde tercih eden öğrencilerin daha boyun eğici kişiler olabileceği ihtimalini düşündürmüştür. Çalışmanın daha geniş bir popülasyonda tekrarlanması önerilmektedir.

Sonuç olarak; meslek seçimi kararını kendi alan, seçtiği mesleği seven, mesleği değiştirmek istemeyen öğrencilerin hemşirelik mesleğini kendisi için uygun bulduğu, kadın cinsiyetin erkek cinsiyete göre hemşirelik mesleğini kendi için daha uygun bularak hemşirelik bölümünü tercih ettiği saptanmıştır. Hemşirelik bölümünü yeni tercih eden öğrencilerin orta düzeyde boyun eğici olduğu ancak meslekte ilerlemek isteyenlerde boyun eğici davranış düzeyinin düştüğü belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda mesleğin bilinçli tercih edilmesi, sevilmesi ve istenmesi için gerekli adımların atılması, meslek seçimi kararının öğrenci-aile-educatör/rehberlik üçgeninde gerçekleştirilmesi, cinsiyet ve meslek algısının seminerler, grup içi tartışmalar ve farkındalık eğitimleri ile olumlu yönde değiştirilmesi, eğitim kurumlarında öğrencilerde boyun eğiciliği azaltıcı, danışmanlık, liderlik, koordinatör rollerini geliştirici, atılganlığı, sosyal ilişkilerini ve becerilerini artırıcı çalışmalara yer verilmesi, karşılaştırma yapılabilmesi için farklı kurumlarda bu ilişkinin incelenmesi önerilir.

KAYNAKÇA

- Arslan Özkan, İ. ve Özen, A. (2008). "Öğrenci Hemşirelerde Boyun Eğici Davranışlar ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki", Türk Silahlı Kuvvetleri Koruyucu Hekimlik Bülteni, 7(1), 53-58.
- Arslantaş, H., Adana, F., Bağcı, S. ve Ayva, E. (2011). "Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Klinik Uygulamalarında Karşılaştıkları Şiddetin Boyun Eğici Davranışlar ve Bazı Değişkenlerle İlişkisi", Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 20(1), 53-61.
- Beydağ, K., Gündüz, A. ve Özer F. (2008). "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Eğitimlerine ve Mesleklerine Bakış Açıkları, Meslekten Beklentileri", Pamukkale Tıp Dergisi, 1(3), 137-142.
- Bölkübaşı, N. (2018). "Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Etkileyen Faktörler", Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 1(1), 10-17.
- Brown, D. (2002). "The Role of Work and Cultural Values in Occupational Choice, Satisfaction and Success: A Theoretical Statement", Journal of Counseling and Development, 80(1), 48-56.
- Cho, S.H., Jung, S.Y. ve Jang, S. (2010). "Who Enters Nursing Schools and Why Do They Choose Nursing? A Comparison with Female Non-Nursing Students Using Longitudinal Data", Nurse Education Today, 30(2), 180-186.

- Çelik, N. ve Üzmez, U. (2014). "Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Çağrı Merkezi Hizmetleri Örneği", *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi EJOİR*, (2), 64-105.
- Çınar, N., Şahin, S., Sözer, C., Cevahir, R. ve Akburak, Ö. (2011). "Erkek Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğini Tercih Nedenleri ve Öğrencilere Göre Hastaların Tepkisi ve Sağlık Çalışanlarının Yaklaşımı", *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 6(17),15-25.
- Ergün, G. ve Güzel, A. (2016). "Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü İlk ve Son Sınıf Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi", *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 1271-84.
- Göçer, B., Buran, G. ve Yıldız, H. (2010). "Öğrencilerin Hemşire Olma Kararında Cinsiyetin Etkisi Nedir?", *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, Sempozyum Özel Sayısı, 336.
- İnce, S. ve Khorshid, L. (2015). "Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi", *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18(3), 163-171.
- Jirwe, M. ve Rudman, A. (2012). "Why Choose A Career in Nursing?", *Journal of Advanced Nursing*, 68(7), 1615-1625.
- Kalkım, A., Midilli, S.T., Uğurlu, E. ve Gülcan, E. (2015). "Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi", *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 4, 42-60.
- Karaöz, S. (2002). "Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimleri Sırasında Mesleğe İlişkin Algılarındaki Değişimin İncelenmesi: Hemşireliğe Giriş Dersinin Bu Değişimdeki Rolü", *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2),10-20.
- Kırağ, N. (2015). "Hemşirelik Mesleğinin Seçiminde İlişkili Olan Faktörler", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 226-31.
- Kızgüt, S. ve Ergöl Ş. (2011). "Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşireliği Algılayışı Hemşirelik Rollerine ve Hemşireliğin Geleceğine Bakış", *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14, 10-15.
- Koç, M., Bayraktar, B. ve Çolak, S. (2010). "Üniversite Öğrencilerinde Boyun Eğici Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 257-280.
- Koç, Z., Bal, C. ve Sağlam, Z. (2010). "Erkek Öğrenci Hemşirelerin Hemşirelik Mesleğini Algılama Durumlarının Belirlenmesi", *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilimi ve Sanatı Dergisi; Sempozyum Özel Sayısı*, 318-23.
- Kulakçı, H., Ayyıldız, T.K., Yıldırım, N., Veren, F. ve Topan, K.A. (2015). "Motivational Resources and Problems of Nursing Students: Vocational Choice, School Culture and Other Associated Factors", *Journal of Health and Nursing Management*, 2(2), 83-93.
- Laschinger, H.K.S. (2012). Job and Career Satisfaction and Turnover Intentions of Newly Graduated Nurses. *Journal of Nursing Management*, 20(4), 472-484.
- Law, W., ve Arthur, D. (2003). "What Factors Influence Hong Kong School Students in Their Choice of A Career in Nursing?", *International Journal of Nursing Studies*, 40(1), 23-32.
- McGlynn, K., Griffin, M.Q., Donahue, M. ve Fitzpatrick, J.J. (2012). "Registered Nurse Job Satisfaction and Satisfaction with the Professional Practice Model", *Journal of Nursing Management*, 20(2), 260-265.
- Miers, M., Rickaby, C. ve Pollard, K. (2007). "Career Choices in Health Care: Is Nursing A Special Case? A Content Analysis of Survey Data", *International Journal of Nursing Studies*, 44(7), 1196-1209.
- Owen, K.F., Yılmaz, O., Kepir, D. ve Ulaş, Ö. (2011). "The Factors That Affect the University Students' Choice of Department", XI. National Congress of Psychological Counseling and Guidance. İzmir.
- Önler, E. ve Saraçoğlu V.G. (2010). "Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeğinin Güvenilirlik ve Geçerliliği", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Elektronik Dergisi*, 3(2), 78-85.
- Özdelikara, A., Ağaçdiken, S. ve Aydın, E. (2016). "Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Etkileyen Faktörler", *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2, 83-88.

- Özdemir, F.K. ve Şahin, Z.A. (2016). “Hemşirelik Bölümü Birinci Sınıf Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler”, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 28-32.
- Özpancar, N., Aydın, N. ve Akansel, N. (2008). “Hemşirelik 1. Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleği İle İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi”, *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(3), 9-17.
- Öztürk, C. ve Ayar, D. (2014). “Pediatri Hemşireliğinde Aile Merkezli Bakım”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(4), 315-320.
- Özveren, H., Gülnar, E. ve Özden, D. (2017). “Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi”, *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 8(2), 57-64.
- Pekkaya, M. ve Çolak, N. (2013). “Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecelerinin AHP İle Belirlenmesi.” *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 797-818.
- Ravari, A., Bazargan-Hejazi, S., Ebadi, A., Mirzaei, T. ve Oshvandi, K. (2013). “Work Values and Job Satisfaction: A Qualitative Study of Iranian Nurses”, *Nursing Ethics*, 20(4), 448-458.
- Sarıkaya, T. ve Khorshid, L. (2009). “Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.
- Savaşır, I. ve Şahin, N.H. (1997). “Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği. Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme Sık Kullanılan Ölçekler”, *Ankara. Özyurt Matbaacılık*, ss. 100-103.
- Temel, M., Bilgiç, Ş. ve Çelikkalp, Ü. (2018). “Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçiminde Etkili Faktörler”, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 8(3), 480-487.
- Tüfekçi, F.G. ve Yıldız, A. (2009). “Öğrencilerin Hemşireliği Tercih Etme Gereksinimleri ve Gelecekleri İle İlgili Görüşleri”, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(1), 31-37.
- Ulusoy, H., Arslan, Ç., Öztürk, N. ve Bekar, M. (2010). “Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimleriyle İlgili Memnuniyet Düzeylerinin Saptanması”, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 15-24.
- Ünal, S., Gürhan, N., Saral, E. ve Özbaş, A.A. (2008). “Hemşirelik Öğrencilerinin Sosyodemografik Özellikleri Hemşirelik Mesleğini Seçme Nedenleri”, *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 16(63), 179-87.
- Yılmaz, M. ve Karadağ, G., (2011). “Erkek Öğrenci Hemşireler Hemşirelik Mesleğini Nasıl Algılıyor?”, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, (4), 21-28.
- Zhang, L.F., You, L.M., Liu, K., Zheng, J., Fang, J.B., Lu, M.M. ve Wu, X. (2014). “The Association of Chinese Hospital Work Environment with Nurse Burnout, Job Satisfaction, and Intention To Leave”, *Nursing Outlook*, 62(2), 128-137.